

Jubileum prof. Ing. Karla KUDELU, DrSc.

Prof. Ing. Karel Kudela, DrSc. sa narodil 5.9.1946 v Ostrave. Vysokoškolské štúdium v odbore fyzikálna elektronika ukončil v r. 1969 na Fakulte jadrovej a fyzikálno-inžinierskej ČVUT v Prahe. Vedeckú hodnosť kandidáta vied v odbore Jadrová fyzika získal v r. 1977 (Košice, PF UPJŠ, „Vysypávanie častíc z radiačných pásov merané na nízkoorbitálnych družiciach“) a v roku 1991 obhájil doktorskú dizertačnú prácu v odbore Jadrová a subjadrová fyzika (Bratislava, MFF UK, „Dynamika častíc v nehomogénnych magnetických poliach v kozme“). V roku 1994 bol na Univerzite Komenského vymenovaný za docenta v odbore jadrová fyzika (habilitácia na MFF UK Bratislava) a v r. 2005 za profesora v odbore Fyzika (inaugurácia na PF UPJŠ). Od r. 1971 doteraz pôsobí na Ústave experimentálnej fyziky SAV v Košiciach, v rokoch 1980-2011 bol vedúcim Oddelenia kozmickej fyziky ÚEF.

Prof. Ing. Karel Kudela patrí k vedúcim osobnostiam v oblasti fyziky kozmického žiarenia na Slovensku. Vedecká práca prof. K. Kudelu, DrSc. je zameraná na niekoľko problémov z oblasti fyziky kozmického žiarenia nízkych energií a na dynamiku energetických častíc v okolí Zeme. Hlavné výsledky dosiahol pri skúmaní dynamiky kozmických energetických častíc v zemskej magnetosfére a heliosfére s využitím pozemných aj družicových meraní ako aj pri skúmaní súvislostí kozmického žiarenia (KŽ) a kozmického počasia. Je jedným zo zakladateľov výskumného smeru kozmická fyzika na ÚEF SAV. Bol hlavným riešiteľom alebo člen tímov vo viacerých experimentoch merajúcich energetické kozmické častice (napr. na družiciach IK-5, IK-13, IK-17, IK-24, Prognoz-8, 10, Interball, CORONAS-I a F). Viedie merania pomocou neutrónového monitoru na Lomnickom štíte. Prispel k potvrdeniu prvej odozvy od slnečných neutrónov počas slnečnej erupcie na zemskom povrchu, opisu škálovania časových radov a nízkofrekvenčného spektra KŽ z meraní neutrónových monitorov, zisteniu súvislosti medzi efektami kozmického počasia a nízkoenergetického KŽ, opisu toku častíc stredných energií (oblasť medzi slnečným vetrom KŽ) v zemskej magnetosfére a blízko jej hraničných oblastí. Publikoval ako spoluautor alebo autor viac ako 250 pôvodných vedeckých prác, ktoré boli citované viac ako 1700 krát. Výsledky práce prezentoval vo forme pozvaných prednášok na konferenciách v zahraničí a počas pobytov na zahraničných pracoviskách.

Je úspešným i vo svojej vedecko-organizačnej činnosti. Bol jedným z hlavných organizátorov European Cosmic Ray Symposium - ECRS 1984 a ECRS 2008 a v r. 1998 organizoval v Košiciach NATO ARW (Advanced Research Workshop). Bol členom niekoľkých vedeckých, resp. organizačných výborov zahraničných a domácich konferencií. Po r. 1990 výrazne prispel k rozšíreniu kontaktov v oblasti kozmickej fyziky so zahraničnými pracoviskami. Získal grant US-Slovak Science and Technology Program, COPERNICUS, EMS-NET. Pred r. 1989 bol zodpovedným riešiteľom vedeckých úloh ŠPZV a po r. 1990 nepretržite viedol projekty grantovej agentúry VEGA a APVV. Od r. 1993 je predseda národného komitétu COSPAR (Comission for Space Research) na Slovensku a reprezentantom SR v tejto vedeckej organizácii. Je členom národného komitétu URSI, členom Komisie pre výskum a mierové využívanie Vesmíru pri Rade vlády SR pre vedu a techniku, vedúci odbornej rady pre kozmickú fyziku tejto komisie. Je jedným z recenzentov pre projekty ASI (kozmicá agentúra Talianska) a pre kozmické projekty Fínskej akadémie vied. Od októbra 2002 je členom komisie C4 (kozmicé žiarenie) IUPAP. Je členom komisie pre obhajoby DrSc. v odbore Jadrová a subjadrová fyzika v SR a ČR. Bol členom SOK pre doktorandské štúdium v odbore 11-24-9 „Jadrová a subjadrová fyzika“ a od r.2006 je členom odborovej komisie pre obhajobu doktorandských dizertačných prác na PF UPJŠ.

Prof. Ing. K. Kudela, DrSc. napriek tomu, že v svojej hlavnej činnosti sa venoval vedeckej práci v oblasti kozmickej fyziky na ÚEF SAV, prispel výraznou mierou k pedagogickej činnosti na PF UPJŠ (Katedra jadrovej fyziky) a neskôr (najmä od r. 1993) aj na FEI TU Košice (Katedra fyziky). Má dlhoročnú pedagogickú prax. Ide o celý rad rozmanitých titulov, často sa prednášky menili a objavovali sa nové alebo modifikované, čo svedčí o jeho erudícii a všestrannosti ako pedagóga. V uplynulom desaťročí medzi významnejšie patria výberové prednášky pre poslucháčov FEI TU a PF UPJŠ o „Kozmickom žiarení“ a o „Fyzike plazmy“ so zreteľom na plazmu v kozme ako aj o základoch „Kvantovej fyziky“ pre poslucháčov FEI TU. Poslednú spomenutú prednášku robil v anglickom jazyku pre zahraničných študentov. Zaviedol predmety „Žiarenie v kozme a jeho meranie“ a „Úvod do fyziky plazmy“ na uvedených fakultách. Treba vyzdvihnúť jeho veľmi seriózný prístup k pedagogickej práci a korektný vzťah k študentom.

Na Katedre jadrovej a subjadrovej fyziky PF UPJŠ je zodpovedný za zameranie Kozmická fyzika v rámci magisterského i doktorandského študijného programu Jadrová a subjadrová fyzika. Bol vedúcim viac ako troch desiatok diplomových prác tak na PF UPJŠ ako aj na FEI TU. Veľmi úspešne sa venoval študentskej vedeckej činnosti, čo sa dá dokumentovať na účasti a úspešnosti jeho študentov vo fakultných i celoštátnych kolách. Pod jeho vedením obhájilo päť doktorandov dizertačnú prácu a pre ďalších dvoch bol školiteľom-špecialistom. Pozitívne treba hodnotiť aj jeho podiel na písaní monografií, ktoré sa používajú na výučbu.

Získal významné ocenenia: zlatá medaila SAV (2011), zvolený za člena IAA (International Academy of Astronautics) v oblasti Basic Science (2012), člen Učenej spoločnosti SAV (2012), zlatá medaila PF UPJŠ (2013).

Prof. Ing. K. Kudela, DrSc. sa dožíva svojho významného životného jubilea v plnej tvorivej vedeckej a pedagogickej činnosti. Kolektív pracovníkov Katedry jadrovej a subjadrovej fyziky mu želá do ďalších rokov najmä pevné zdravie, radosť z práce, ktorú má rád a veľa nových podnetných myšlienok.

Kolektív Katedry jadrovej a subjadrovej fyziky PF UPJŠ